

GEEN OECUMENE MAAR BEKERING

WAAROM GEEN OECUMENE, MAAR BEKERING?

De tegenwoordige protestanten verstaan onder oecumene het streven naar toenadering tussen de verschillende kerken. De Paus beoogt ermee dat de protestantse kerken uiteindelijk weer zullen terugkeren tot de Roomse kerk en maakt daartoe met zijn zwijmelwijn de bewoners der aarde dronken (Openb. 17 : 2). Beiden voeren hierbij steeds weer aan Joh. 17 vers 11 en 21: „zij één zijn gelijk als Wij”. Men rukt deze woorden echter geheel uit het verband, want zij zien helemaal niet op die eenheid die men bedoelt, Christus bidt daar of de Vader hen, die Hij Hem had gegeven, wil bewaren in ‘s Vaders naam, die Hij hun had geopenbaard. De wereld en de god der wereld zouden immers alles in het werk stellen om juist dáár afbreuk aan te doen en te verhinderen dat zij zouden opwassen in de kennis van „de enige waarachtige God en Jezus Christus, Die Hij gezonden heeft”. Hierop slaat ook hetgeen onze Catechismus zegt in de 21ste Zondag: „dat Hij Zich door Zijn Woord en Geest in enigheid van het ware geloof een gemeente vergadert, beschermt en onderhoudt. Alleen zó wordt het „één kudde en één Herder” (Joh. 10 : 16). Maar daartoe moeten we op een bovennatuurlijke wijze wederom geboren worden (Joh. 3 : 3), anders zien we Gods Koninkrijk niet en weten ook niets van de ware eenheid van deze heilige Kerk, „die verspreid en verstrooid door de gehele wereld: nochtans te samen gevoegd en verenigd is met hart en wil in éénzelfde Geest door de kracht van het geloof” (Art. 27 Ned. Geloofsbelijdenis).

De Ned. Hervormde Kerk van vóór 1816 moest in 1618-19 nog de 5 artikelen tegen de Remonstranten aan haar belijdenisschriften toevoegen om de Pelagiaanse dwalingen die ingeslopen waren tegen te gaan. Zij deed daar niets anders dan de belijdenis der ware Christ-gelovigen te stellen tegenover de Remonstranten. Evenals de andere formulieren van enigheid zijn de Dordtse Leerregels een vrucht van Christus' voorbede bij de Vader: „Opdat zij allen één zijn”.

Een Luthers theoloog (Paul Anton †1730) heeft reeds gezegd „dat men vele unionistische geschriften schreef en Pelagiaans eigen werk bedreef en zo in plaats van eenheid steeds meer verwarring maakte.” Deze man zal het met Luthers woorden eens zijn geweest uit een preek over Matth. 21 : 1-9: „De leer van de paus behelst niets anders dan: „Wij zullen uit kracht van de vrije wil eerst God zoeken, tot Hem komen, Hem nalopen en Zijn genade verdienen.” Ziet voor u dit vergif, het zijn enkel duivelsieringen waardoor de gehele wereld verleid is. Want voordat gij God kunt aanroepen en zoeken, moet God gekomen zijn en u gevonden hebben.” - Dit vergif heeft de duivel in het paradijs reeds in het hart van Eva gebracht en wij worden ermee geboren. Alleen door wedergeboorte (ware bekering, levendmaking) worden we ervan genezen. Dit vergif is nu in alle kerken ingeslopen, soms op de meest geraffineerde wijze en vergiftigt de gehele wereld.

Zij die dit vergif in zichzelf hebben gevonden en tot genezing hebben gezien op de tegenbeeldige koperen slang, de Heere Jezus Christus, (Joh. 3 : 14, 15) hebben daarvan alleen maar te getuigen (Hand. 1 : 8) te midden van een krom en verdraaid geslacht, of het God mocht behagen dit nog te zegenen. Alleen zij voelen zich door dat geloof één met hun oudste Broeder en met de gehele triumferende en strijdende Kerk en geloven de gemeenschap der heiligen en een algemene Christelijke Kerk.

Hebben Christus, Johannes de Doper en de Apostelen ooit oecumenische gemeenschap gezocht met de Farizeeërs en Sadduceeërs? Neen, integendeel, zij hebben geen gemeenschap gehad met de onvruchtbare werken der duisternis, maar die bestraft (Ef. 5 : 11). Christus drong alleen maar aan op geloof en bekering en zocht zo de kinderen Israëls bij een te vergaderen. Zo ook de Apostel Paulus in

Hand. 17 : 30: „God dan de tijden der onwetendheid overzien hebbende, verkondigt nu alle mensen alom, dat zij zich bekeren.” „Alle mensen”, dus Joden en heidenen, Rooms en Protestanten, ieder in het bijzonder, niemand is er die geen bekering nodig heeft. Ieder Nederlander staat persoonlijk schuldig aan het verlaten van God, wij en onze vaders hebben zijn verbond verbroken en wandelen andere goden na. Dit wordt ons door deze preek van Dr. Kohlbrugge ook toegeroepen!

B.

Een gebed van J. A. Beugel uit zijn „44e Rede ü.d. Offenbarung”, blz. 908 (Stuttgart - 1747).

Heere Jezus, Gij Zoon van God, Gij Heere en Bruidegom van Uw heilige Gemeente, de gezamenlijke verborgen menigte dergenen die zich door het geloof aan U houden, als leden van één lichaam aan het Hoofd. Gij hebt ons door Uw Woord te kennen gegeven, dat Gij U een gemeente hebt verworven en vergadert, die Uw eigendom is, aan wie Gij U heerlijk wilt openbaren en verheerlijken. Neem van ons alle vleeselijk vertrouwen op de uitwendige gemeenschap met de kerk, waar de zuivere leer is. Bewaar ons er echter ook voor te starogen op de voorname persoon en de uitwendige glans, die voor U niet deugt. Geef ons een rechtschapen zekerheid des harten van Uw waarheid, opdat wij goed en kwaad onderscheiden en ons door geen misbruik van Uw naam, o Christus Jezus, laten misleiden, maar daarentegen in de gemeenschap mogen worden gevonden van hen, die U toebehoren. Amen.

LEERREDE over Klaagliederen van Jeremia 5 : 21a.

Uitgesproken door Dr. H. F. KOHLBRUGGE op 29 november 1857 in de Waals-Gereformeerde Kerk te Delft.

Gelezen: Psalm 106.

Gezongen: Psalm 84 : 2, 3; Psalm 106 : 3, 4; Psalm 81: 7, 8; Psalm 68 : 10.

Bij het binnenleiden van de kinderen, die in deze dienst werden gedoopt, werd gezongen Psalm 85 : 3.

Hartverheffend zijn de woorden, die wij lezen in het eerste boek van Mozes, in het 48ste hoofdstuk, het 11^e vers: **„En Israël zeide tot Jozef: Ik had niet gemeend uw aangezicht te zien, maar zie, God heeft mij ook uw zaad doen zien.”**

Jakob heet Israël als hij voor de diepe wateren komt waar hij doorheen moet, als hij in de smeltkroes der ellende moet, waarin de Heere zijn volk keurt. Hij heet Jakob als de wateren hem schijnen te verdrinken, als het vuur der beproeving hem schijnt te hebben verzengd. Maar al worstelende blijft hij boven, Eén is er met hem, die zorgt dat het water niet over de lippen komt, en in de smeltkroes vervliegt het goud niet. Eén is er bij, die weet welke hitte het goud nodig heeft, en Hij die heeft gezegd: **„Vrees niet, want Ik heb u verlost; wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken”** (Jes. 43 : 1, 2). Hij zorgt er wel voor dat Israël toch Israël blijft, dat de gezegende Jakob gezegend blijft, en met zijn nieuwe naam als Israël uit de diepe wateren weer oprijst en gekeurd uit de smelt kroes te voorschijn komt.

Kan het anders? Kunnen wereld of hel, dood of graf een volk in hun macht houden, waarmee Hij, wiens naam is Jezus, de sterke God van Jakob, uit de doden is opgestaan?

Maar Israël had dat niet gemeend, niet gedacht. Waarom niet? Had hij niet de zegen van zijn vader, niet de nieuwe naam van die Engel ontvangen met Wie hij worstelde aan het veer Jabbok? Ach, zo is de mens, ja zo is de gelovige; hij gelooft en smeekt: **„Kom mijn ongelovigheid te hulp.”** Hij hoopt en meent vaak dat alle hoop is afgesneden. Hij heeft lief, maar denkt aan toorn vanwege al zijn zonden. Hij houdt zich aan God en aan Zijn beloften, en toch is het hem dikwijls zo bang, zo bang.

Nu twijfel, dan geloof, zo gaat het op en neer.

Waar vindt de ziel haar rust? Rust vindt zij in de Heer'.

Maar het is de Heere HEERE, die woord en trouw houdt. Hij is het die ervoor zorgt dat het geloof bij de zijnen niet ophoudt, Hij, die de rokende vlaswiek niet uitblust. Des Heeren volk op zichzelf zou zich met de wereld slechts verzekerd houden van hetgeen het met de ogen kan zien, wat het met de handen kan tasten. Maar de Heere brengt Zijn volk daar van af, het zichtbare gaat voor hen te onder; de Heere leert hen Hem te vrezen, bij Zijn wet te blijven, op Zijn genade en beproefd Woord te hopen. Hij verheerlijkt Zijn genade, en Zijn woord valt niet ter aarde, maar Hij laat ze komen, al Zijn goede woorden tot één toe.

En als Zijn woord komt, dan komt het aan het licht hoe Zijn woord door alle tegenstand heenbreekt - hoe de Heere sterker is dan de mensen en hoe Hij nooit beschaamd of te schande laat worden, die op Zijn ontferming hopen.

„Die Mij eren, zal Ik eren”, spreekt de Heere (1 Sam. 2 : 30), maar als Hij Zijn Jakobs tot eer brengt, dan zijn zij als dromenden, en zinken weg onder zóveel goedertierenheid, barmhartigheid en trouw. Zij belijden hun eigen onwaardigheid en hoe weinig zij hebben geloofd, en hoe het alles onverdiende genade en vrije goedheid is.

Zo beleed Israël hoe weinig hij had geloofd van hetgeen hij toch had geloofd, en hoe de Heere niet alleen had gedaan naar Zijn belofte, maar hoe Hij boven alle gedachten, hoe Hij boven bidden en denken had gedaan.

Het Israël van God kent zich, ieder voor zichzelf, even zo schuldig aan twijfel en ongelooft, en breekt nog in dit leven uit in 's Heeren lof: dat Hij meer had gedaan dan zij ooit hadden durven hopen, ofschoon zij er op hoopten.

Ik had het niet gemeend, ik had het nooit gedacht, dat ik na lange verdrukking niet alleen zou worden geroepen en door volle toestemming van de eerwaarde kerkeraad van deze Waalse gemeente en van haar nu elders beroepen eerwaarde voorganger, zou worden toegelaten om hier voor de gemeente op te treden, - maar dat ook God de Heere, Die mij in het ambt heeft geroepen en gegrond, mij nu zou geven ook de kinderen van zovelen naar 's Heeren bevel en overeenkomstig Zijn Woord te dopen. Maar ook in een kerk, voor elk Hollands hart zo heilig en eerwaardig bij de herinnering aan zoveel uit de vroegere geschiedenis, uit de geschiedenis eerst van Oranje, daarna van een Portugese koningstelsel, die hier gedoopt, naderhand afgeweken, hier openbare belijdenis deed van de gereformeerde religie **Noot 1)**.

Eindelijk uit de geschiedenis van die eerwaarde refugiés **Noot 2)**, die de weldadigheid, eens in dit land ontvangen, uit de school van hun gemeente ons nog tot op heden vergelden. Gewis het gaat 's Heeren volk altijd zó. Het gaat ook velen van ons heden onder dit godgewijd dak, zoals het onze Vader Willem ging, die hier menigmaal tot de Heere opzuchtte en eens in een namiddaguur, hier onder het gehoor van 's Heeren Woord zittende, - wie weet met welke bange overleggingen en verzuchtingen (hij had namelijk wel voor vlotschepen met brood en andere levensbehoeften gezorgd, maar moest wind en water van de Heere afsmecken) de blijde tijding ontving: Leiden is ontzet!" **Noot 3)**.

O, wat doet God voor allen die op God hopen. Daarvan zijn heden evenzo getuigen de ouders, die sedert lang voor hun kinderen het zegel en teken van het eeuwige genadeverbond hebben begeerd, maar zich in hun geweten gebonden gevoelen aan het uitspreken van zodanige woorden, die de zuivere leer en waarachtige betekenis van de Heilige Doop kenmerken. Deze konden zij niet vernemen en verkozen miskenning te verdragen en op God te hopen.

Zij mogen zeggen: Ik had niet gemeend dat ik het aangezicht van de hulpe Gods zou zien, en God laat er ons ook onze kinderen in zien. Gij allen, die in deze heugelijke omstandigheid deelneemt, zijt daarvan getuigen. Zo zijn steeds bij de Heere uitkomsten uit elke nood en tegen iedere dood. Hij doet grote dingen, die men niet kan doorzoeken en wonderen die men niet kan tellen. Wie kan de heerlijkheid van Zijn roem naar waarde verheffen of Zijn barmhartigheden vertellen zoals zij barmhartigheden zijn? De Heere is God; Hij is groot van raad en machtig van daad. Zijn ontfermingen hebben geen einde, en „**de genadegiften en de roeping van God zijn onberouwelijk**” (Rom. 11: 29).

De ondervinding van de weldaden des Heeren, het beleven van Zijn wondermacht, van Zijn trouw en hulp moet ons bemoedigen om van de Heere nog meer te verwachten. Dit “nog meer” wordt echter gestremd als wij bij alles wat de Heere doet, de ogen open hebben voor de oordelen die ons, een eens gezegend volk, hebben getroffen en nog treffen.

Tot die oordelen hebben wij hoofdzakelijk te rekenen dat God ons heeft verlaten met Zijn Geest en een krachtige geest der dwaling naar Zijn rechtvaardig oordeel heeft laten uitgaan.

Wij doen dwaas als wij hier zien op mensen, die door de Heere daartoe worden gebruikt, of op bijoorzaken zien. De hoofdschuld ligt bij 's Heeren volk zelf. De schuld moet gekend en erkend worden en bij de ondervinding van wat barmhartigheid de Heere ons nog bewijst, moet die ondervinding ons een prikkel zijn om in ootmoedig geloof de Heere aan te lopen om de genade der bekering door de Heere, als Gods oordelen ons waarlijk drukken! Zo deed het oude Godsvolk en zo leerde de Heere hen.

Wij vinden daarvan een bewijs in een ootmoedig smeekgebed, dat ik tot tekst heb gekozen voor dit hoogst belangrijk avonduur en dat ik nader hoop te verklaren en toe te passen, of de Heere genade mocht geven, dat het ons aller smeekgebed werd,

Zo lezen wij in de Klaagliederen van Jeremia, hoofdstuk 5 : 21 a:

„HEERE, bekeer ons tot U. zo zullen wij bekeerd zijn.”

I. Beschouwen wij:

a. In welke omstandigheden Gods volk zich bevond, terwijl het dit smeekgebed uitstortte.

b. De Naam die zij aanroepen: **„HEERE.”**

c. Wat het van de Heere verlangde: **„Bekeer.”**

d. Voor wie het dit verlangde: **„Bekeer ons.”**

e. Welke bekering zij afsmeekten: **„tot U.”**

f. Welke nuttigheid en vrucht het volk van God daarvan verwachtte: **„zo zullen wij bekeerd zijn.”**

II. Houden wij in de toepassing ons de hoge noodzakelijkheid voor, dat dit gebed ook het onze worde, en de genade, dat dit gebed ook om onzentwil is gegeven en staat geschreven.

a. Het volk van Israël was van zijn God afgefallen. Het had zwaar gezondigd tegen de inhoud van de beide tafelen van 's Heeren Wet, die de liefde tot God en de naaste

bevelen. Het had meer in het bijzonder tegen het eerste gebod gezondigd: „**Hoor Israël, de Heere, onze God, is een enig Heere**” - „**Gij zult geen andere goden voor Zijn aangezicht hebben**” (Mark. 12 : 29 en Exod. 20 : 3). Het had ‘s Heeren verbond geschonden en was met zijn onbesneden hart wederspanning geweest tegen ‘s Heeren getuigenis, waarmee Hij bij hen vroeg op was in Zijn profeten. Het had de levende God verlaten en zichzelf met alles wat de Heere hem had gegeven aan de afgoden overgegeven. Daarom was de Heere in toorn ontstoken geworden tegen Zijn volk en had Zijn bedreiging vervuld: „**Ik zal u overvoeren op gene zijde van Babel**” (Hand. 7 : 43). Hij had Zijn huis door de vijanden laten verbranden, mitsgaders de ark der verzoening en Sion was geworden tot een aanfluiting voor de vreemdelingen. Daar zat nu ‘s Heeren volk aan de wateren van Babylon onder vreemde heerschappij, en de heerlijkheid van Israël en van het huis van David was verdwenen.

Maar de Heere, Die in het midden van de toorn aan ontfermen denkt, verwekte door Zijn Geest de profeet Jeremia tot het opstellen van enige klaagliederen om door des Heeren volk klagelijk te worden gezongen, of het Hem mocht behagen op het vernemen van de geslaakte klachten Zijn volk tot Zich weder te brengen en Zich dus nog over hetzelfde te ontfermen.

De ellende was groot, maar de Heere gaf hun in Babel toch zoveel blijken van onverdiende goedheid, dat zij daardoor werden aangedreven om het door Hem gegeven gebed en de door Hem geschonken klachten met ootmoedig geloof voor de Heere uit te storten. Het geschonken gebed gaf hun vrijmoedigheid om met een voornemen des harten te zeggen: „**Ik zal mijn Rechter om genade bidden**” (Job 9 : 15).

b. Zij roepen Hem aan met de naam HEERE. Dit was de naam hun geopenbaard in Egypte. Met die naam had de Heere Zich hun daar bekend gemaakt als de getrouwe Verbondsgod, als de drieënige God, als degene die was, die is en die zijn zal; Die wat Hij in eeuwigheid heeft besloten ook in de tijd volbrengt en dat volbrachte handhaaft en verheerlijkt voor de eeuwigheid. Met die Naam had de Heere Zich hun verder bekend gemaakt als de Souverein, die alles wat Hij doet, tot roem van Zijn Naam doet, onafhankelijk van het schepsel. Dus „**Hij ontfermt Zich, diens Hij wil, en verhardt, die Hij wil**” (Rom. 9 : 18). Hij doet alles om Zijns zelfs wil, en als Hij Zijn vijanden verdelgt, dan doet Hij dat tot verheerlijking van Zijn macht en rechtvaardigheid. En als Hij zijn gunstgenoten redt, doet Hij dat alleen tot verheerlijking van Zijn vrije, onverdiende genade, tot betoning van Zijn ontferming.

Zij hebben met de aanroep HEERE vooral de tweede persoon in het goddelijk, eeuwig Wezen, de Zoon van God voor het oog van de ziel - de Borg van het eeuwig Verbond der genade, in het Paradijs beloofd, aan Abraham en de aartsvaders verschenen en geopenbaard, in de beloften, in de offeranden en andere ceremonieën van de Wet hun afgeschaduwde. Zijn volkomen genoegdoening en aan te brengen gerechtigheid was hun enige pleitgrond van aanroeping, zoals deze dit ook is volgens de Apostolische leer, naar het getuigenis: „**En het zal zijn, dat een iegelijk, die de naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden**” (Hand. 2 : 21).

Zulk een pleitgrond lag en ligt in die naam HEERE. En daar zij zo die naam aanriepen, erkenden zij Zijn hoogheid, bogen zich onder Zijn souvereiniteit, erkenden met diep ontzag en zielsverbrijzeling, dat zij waard waren aan de rivieren van Babel om te komen. Maar tevens loofden zij in ootmoedig geloof Zijn macht om hen te helpen en erkenden Zijn vrije genade zo Hij ze verlost. Daarbij hielden zij Hem al Zijn verbondsbeloften voor, die Hij in de openbaring van Zijn naam geschonken, ja gezworen en ook vroeger had getoond.

Zo lag dan in de aanroeping van die Naam een waarachtige schuldbelijdenis en een bekendmaking van hun geloof, dat het vrije goedheid zou zijn als Hij nog eens bij hen handelde naar Zijn Verbond, dat Hij niet verplicht was te volbrengen, daar zij verbondsbrekers waren.

Het was dus een aanhef van het smeekgebed, waarbij zij als het ware zeiden: Doe het om Uws grote Naams wil.

C. Zij verlangden van de Heere bekering. Het woord bekeren betekent hier: daarheen terugbrengen, waar men eens was. Daar de bede niet is: breng ons weder naar Jeruzalem, maar: „breng ons weder, **bekeer ons tot U,**” zo zegt de bede, dat men van de Heere is weggeraakt, verdwaald, verwijderd of afgefallen is. En daar dus geen vleselijke wederbrenging alléén wordt bedoeld, zo geeft de bede te verstaan, dat hier een terugbrengen is bedoeld dat in het binnenste van de ziel, van het hart en het gemoed moet worden bewerkstelligd.

De verwijdering is dus ontstaan door de zonden; deze bekommeren het volk van God meer dan de oordelen. Het volk belijdt dat het zichzelf niet wederbrengen, niet bekeren kan, anders had het niet „**bekeer ons**”.

De bekering is tweërlei. Er is een bekering bij aanvang, zoals van Samuël toen hij 's Heeren stem nog niet kende, of van Manasse toen hij in de gevangenis lag, of van Paulus op de weg naar Damaskus of van de moordenaar aan het kruis. Door bijkomende omstandigheden wordt het hart door genade voorbereid; bij sommigen reeds in de prille jeugd, bij anderen later. Bij sommigen geschiedt zij ongemerkt, bij anderen plotseling en met hevige aandoeningen. Maar de overgang van de dood tot het leven is als de snelheid van de bliksem, zij geschiedt bij ieder in een ogenblik, door Hem Die spreekt: „**Er zij licht**” en er is licht, - en deze bekering heet wedergeboorte.

De bekering wordt in het leven voortgezet. Er zijn tijden van zware terugvallen, van langzaam in macht toegenomen zonden, die overstelpen en overweldigen. Daarbij moeten de vezelen, waarmee de mens nog aan de oude stam van Adam hangt, worden losgereten.

De laatste bekering is hier bedoeld; in deze zin zei de Heere ook tot Petrus: „**En gij, als gij eens zult bekeerd zijn, zo versterk uw broeders**” (Luk. 22 : 32).

Zowel in de eerste bekering als in de voortgezette is het de mens onmogelijk uit zichzelf tot God te komen, Als de Heere hem niet bekeert, dan wordt hij niet bekeerd, dit belijdt de bede in onze tekst duidelijk genoeg. Trouwens de benamingen die wij ook voor bekering vinden, als daar zijn: schepping, wedergeboorte, levendmaking, verlossing, vrijmaking, vernieuwing, wegneming van het stenen hart uit de mens en het geven van een vleses hart, geven duidelijk te kennen, dat de mens hier wel in de weg is, maar er niets toe kan bijdragen. Zo is het dan een bij de mensen onmogelijke zaak, die alleen in 's Heeren vrijmacht staat.

Daarom is tot de bekering, zowel bij aanvang als bij voortgang, een krachtdadige genade nodig, die het hart verandert en de mens vernieuwt, zodat hij een heel ander mens is dan hij vroeger was. Daarom ook zei de Heere: „**Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekke**”, en nogmaals: „**Niemand kan tot Mij komen, tenzij het hem gegeven zij van Mijn Vader**” (Joh. 6 : 44 en 65).

In de eerste bekering is de mens dood in zonden en misdaden. Geen dode zal ademen, horen, zien, gaan of staan, tenzij hij eerst levend wordt gemaakt - er is dus de volslagenste onmacht, En waar God van het hart zegt: „**dat zijn gedichtsel boos is van zijn jeugd aan**” (Gen. 8 : 21) en dat uit het hart van de mens allerlei

gruwelen voortkomen, ja „**onverstand**” (Mark. 7 : 21, 22), **daar „de natuurlijke mens niet begrijpt de dingen die van de Geest Gods zijn”** (1 Kor. 2 : 14, en „**het bedenken van het vlees vijandschap tegen God is**” (Rom. 8: 7), daar kan zulk een hart en gemoed zichzelf niet omzetten en zal het ook nooit; want er is enkel onwil, waarom ook de Heere eens tot de Joden zei: „**Gij wilt tot Mij niet komen**” (Joh. 5 :40).

Bij de voortgezette bekering is eveneens de volslagenste onmacht. Het is voor bekeerden wel gemakkelijk de Heere te verloochenen, zo zij aan zichzelf worden overgelaten maar het is onmogelijk om uit zichzelf weer tot God de Heere te gaan. Wij zien dit in Petrus na de verloochening en in David na zijn begane overspel en doodslag (2 Sam. 12 : 5).

Genade moet zich overal als genade verheerlijken om bij de mens zijn dood en vijandschap weg te nemen, zijn moedeloos worden en verharding, zijn onverstand, zijn hoogmoed des harten en zijn waan van gerechtigheid als uit de werken.

Zoals er voor de eerste bekering levendmakende genade, die krachtig het hart verandert, nodig is, zo is er ook in de voortgezette bekering nodig: opwekkende, bekrachtigende, achtervolgende en bevestigende genade.

De Heere is het dus, die bekeert en anders komt niemand tot Hem, ook niet in de voortgezette bekering, maar men wil al verder van Hem af.

Het eerste wat de Heere in de bekering werkt, is een verschrikkelijke leegte in het binnenste, een levendig gevoel van het gemis van Hem, die alleen het hoogste goed en geluk is van de mens. Dit gaat gepaard met een levendig inzicht van zonde en schuld en een diep gevoel van Gods toorn en gramschap over de zonde en van de verdiende straf. Het tweede wat de Heere geeft is het gebed om genade; ten bewijze strekke de 51ste Psalm en wat de Heere van Paulus zei: „**Zie, hij bidt**” (Hand. 9 : 11).

De vrucht, die de Heere uit zulk een gebed laat voortkomen, is, dat de mens gelovig bekommerd is om de zaligheid van zijn ziel, met een waarachtige droefheid naar God. Was er tevoren vijandschap tegen God en de naaste, nu is er opeens liefde ontstaan tot God en de naaste.

Daarom lezen wij hier in het gebed: „**Bekeer ons.**”

d. Zo vernemen wij, dat wie door de Heere wordt bekeerd, dadelijk denkt aan zijn medemensen en medegenoten. Wanneer daarom de Apostel vermeldt, „*dat hem, als de voornaamste zondaar, barmhartigheid wedervaren is, opdat Jezus Christus in hem al Zijn lankmoedigheid zou betonen,*” laat hij erop volgen: „**tot een voorbeeld dergenen, die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven**” (1 Tim. 1 : 16). En als hij met geloofsverzekering spreekt van de kroon der rechtvaardigheid en zegt dat de rechtvaardige Rechter hem die zal geven, laat hij erop volgen: „**en niet alleen mij, maar ook allen die Zijn verschijning hebben liefgehad**” (2 Tim. 4 : 8).

Maar het is vooral in de voortgaande bekering of bij de bekering na vernieuwde afval van de Heere, dat de berouwhebbende (terwijl hem het verbond des Heeren met al zijn uitverkoren volk opnieuw wordt voor gehouden bij de ootmoedige smeking om wederbrenging tot de Heere) niet meer aan zichzelf kan denken, maar aan al des Heeren volk, dat hij met zich in gelijke straf, onder gelijke roede en onder hetzelfde oordeel ziet. Daarom zei ook David: „**Geef mij weder de vreugde Uws heils, en de vrijmoedige geest ondersteune mij. Zo zal ik de overtreders Uwe wegen leren, en de zondaars zullen zich tot U bekeren**” (Ps. 51 : 14, 15). **En andermaal: „Doe wel bij Sion naar Uw welbehagen, bouw de muren van Jeruzalem op. Dan zult Gij lust hebben aan de offeranden der gerechtigheid**” (Ps. 5:20,21).

Ziet, zo is er dan bij de erkenning van zijn zonde en van zijn ongeluk, dat men namelijk van de Heere is af- en weggeweken, wanneer dan nu de behoefte ontstaat om tot de Heere wedergebracht te zijn, - de liefde van de Geest gewekt om aan allen te denken, die de Heere wel kent en heeft voorgenomen terecht te brengen, die evenwel onder Gods oordelen allen als verstrooide schapen zijn. Er is liefde van de Geest gewekt om een geheel volk waaronder men is geboren en waarbij de Heere eens Zijn genade heeft groot gemaakt, op het hart te dragen en lief te hebben als de leden van één gezin, als broeders van één huis en geslacht. En gelijk men bij gebed om bijzondere bekering, het afwenden van bijzondere oordelen beoogt, zo beoogt men bij gebed om algemene bekering, de afwijking van algemene oordelen. In die zin schreef de Apostel Paulus ook nog: **„Broeders, de toegenegenheid mijns harten, en het gebed dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid”** (Rom. 10 : 1).

Bij zulk een gebed komt de bijzondere nood meer op de achtergrond en de algemene nood op de voorgrond. Bij zulk een gebed blijft men niet staan bij, of staan op de verkeerdheden der enkelen, die van de Heere verwijderd zijn als schapen die geen herder hebben en dus ieder voor zichzelf voedsel zoeken naar eigen smaak en lust. Maar zoals men zichzelf onder de zonde besloten ziet, zo besluit men met de Heere alles onder de zonde, en blijft er alleen hoop over op vrije ontferming. En dié hoop, waarin men voor zichzelf zaligheid smaakt, verwakkert tot liefde die allen omvat, zelfs de verst afgedwaalden, zelfs de vijandigsten onder het volk. De hoop en de liefde verwakkeren het geloof; en het geloof, dat op niets kan zien dan op de almacht van een zoenbloed dat de zonde van een volk opeens kan wegwissen, verwakkert tot het gebed voor het algemeen van het volk:

„Heere, bekeer ons.”

e. Waar dit gebed wordt gegeven, daar is het evenwel geen gebed om uiterlijke welvaart alleen. Israël bidt hier niet: Breng ons weder in ons land, weder naar Jeruzalem. Neen, maar daar is het voornamelijk een gebed om afwijking van het innerlijk oordeel, hetwelk daarin bestaat, dat de Heere Zijn volk vanwege hun zonde en het afhoereren van Hem, heeft moeten verlaten en aan zichzelf, aan het goeddunken van hun eigen hart overgeven, zodat allen zijn als dwalende schapen en een ieder zich keert naar zijn eigen weg. Daar gaat dan des Heeren volk heen zonder de Heere, Zijn aangezicht trekt niet mede op; de lijfrok met het licht en het recht is niet meer onder hen; daar is geen licht noch troost, geen blijdschap noch verzegeling van de Heilige Geest meer. Daar zijn wel profeten, maar er is geen profetie meer die bepaald kan zeggen: **„Dit is de weg, wandelt in dezelve, als gij zoudt afwijken ter rechter- of ter linkerhand”** (Jes, 30 : 21). Niemand die bepaald kan zeggen: dat is des Heeren Woord en zó is Zijn gebod, wil en wet; maar allen aarzelen, halen de schouders op en er ontstaan vele meesters zonder bepaalde kennis van God en Zijn waarheid. Ieder houdt zich voor meester in zijn beperkte kring, werpt overboord wat daar buiten ligt; ieder is zichzelf genoeg, zonder werkelijke vrede en rust in God en blijft hangen in zijn dromen. De liefde verkoudt, de ongerechtigheid neemt de overhand en men oefent niet verder geloof dan waarbij men zonder gevaar zijn brood kan eten of zijn eer behouden, of zich goedschiks aan de vervolging om de wil van de Naam des Heeren kan onttrekken of deze kan ontduiken. Hoogmoed en eigenliefde nemen de plaats in van de liefde tot God en de naaste.

Inplaats van in zelfverloochening voor een ieder de aanstoot uit de weg te nemen, legt de een de ander telkens aanstoot in de weg. Dat zulk oordeel met zulke gevolgen van 's Heeren volk moge worden weggenomen, is hier de mening van de Geest met het smeekgebed: **„Bekeer ons tot U”**.

f. Vragen wij nu naar de nuttigheid en de vrucht van zulk een gebed, dan ligt het antwoord in de verklaring van 's Heeren volk: „**Dan zullen wij bekeerd zijn.**” Dus geen waarachtige bekering tenzij dat de Heere ons tot Zich bekeert. Wij hebben hier vooreerst aan te merken, dat er geen groter kwaad is dan dat de Heere ons onze weg alleen laat gaan, of de bekering aan onszelf overlaat; want . . . dan komt er niets van dan zonde, vermeerdering van 's Heeren toorn, en straf op straf, oordeel op oordeel.

Als de Heere ons onze weg alleen laat gaan, dan komt er een versmadende roede, en wee een volk, als de Heere ervan zegt: „**Waar toe zou Ik ze nog meer slaan?**” en Hij Zijn uitwendige oordelen opheft zonder dat Hij een volk tot Zich bekeert, zonder dat het innerlijke oordeel wordt op geheven. Wee een volk, waarbij de Heere Zijn oordelen opheft zonder genade! Alleen dán, als de Heere Zijn volk tot Zich bekeert, neemt Hij het innerlijke en dan ook het uiterlijke oordeel van Zijn volk weg, alleen dán doet Hij het in genade.

Maar dan is ook de vrucht van zulk een gebed, dat het oordeel geduldig wordt gedragen in hoop op God en met ernstig aanhouden in smekingen en gebeden, totdat Hij Zijn oordeel geheel heeft weggenomen. Verder: dat het volk een welgevallen krijgt aan zijn straf. Ik wil zeggen, dat die oordelen als werkelijk verdiend door een ieder erkend en zo de straf aan de ziel van een ieder van 's Heeren volk wordt geheiligd. Eindelijk is dit de vrucht, dat, zo de Heere dit gebed geeft, de bekering ook komt met haar onbedriegelijke kentekenen: *waarachtig gezicht van eigen ongerechtigheid en zonden, verootmoediging met een gebroken hart en waar berouw voor 's Heeren aangezicht, een uitdrijven van de afgoden uit het hart*. Dus ware reiniging van het hart met ongehuichelde betrachtning van godzaligheid; ziedaar die kentekenen.

Dat is dan de mening van de verklaring: zo zullen wij bekeerd zijn - zo zullen wij waarlijk bekeerd zijn. En geen wonder... als de Heere Zijn volk tot Zich wederbrengt, dan is het bij de Heere en dan is de Heere in het midden van Zijn volk, zodat men mag zeggen: „**Ziet, de tabernakel Gods is bij de mensen**” (Openb. 21 : 3). Dan is de belofte vervuld: „**Ik zal in hen wonen en Ik zal onder hen wandelen, en Ik zal hun God zijn, en zij zullen Mij een volk zijn**” (2 Kor. 6 : 16). Dan vernieuwt Hij met hen het verbond: „**Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven, en Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn; en zij zullen niet meer een iegelijk zijn broeder leren, zeggende: Kent de HEERE; want zij zullen Mij allen kennen, van hun kleinste af tot hun grootste toe, spreekt de HEERE; want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en hun zonde niet meer gedenken**” (Jer. 31 : 33, 34).

Als dus de Heere Zijn volk tot Zich bekeert dan is er waarachtige bekering; want dan komt Zijn volk van het verdoemelijke eigen af en van alle lust aan eigen weg en werk. Dan geeft Hij Zijn Woord en laat dat zijn loop hebben en opent dus voor Zijn volk een krachtige deur, hoeveel tegenstanders er ook mogen zijn. Dan komt er liefde van en tot God en waarachtige verbreking van het hart, dan wordt het woord vervuld: „**Gij zult niet meer uw mond openen vanwege uw schande, wanneer Ik voor u verzoening zal doen over al hetgeen gij gedaan hebt**” (Ezech. 16 : 63). Dan komt er ootmoedigheid en wordt men eens voor altijd tot een zondaar en als men dat is geworden, dan is er barmhartigheid, dan zijn er ingewanden, dan is er liefde tot de naaste. Er is een wegzinken voor 's Heeren hoogheid en geen vertrouwen meer op vlees; geen verwachting meer van de bergen en de heuvelen, maar een gestadig toevlucht nemen tot de troon der genade met eigen zonden en met de gebreken van een ander.

Als de Heere tot Zich bekeert is er een vles en hart, waarin 's Heeren gebod en wet is, om die te houden tot zijn richtsnoer en vermaking, hoogste wilsverklaring van God en enigste geluk.

Als de Heere tot Zich bekeert is er een gestadig komen tot de Heere met al zijn zonde en noden, een gedurig toevlucht nemen tot de troon der genade en een ontvangen, uit de volheid van die genade, van genade voor en genade na. En waar het alles gegeven genade is om genade tot alles te ontvangen, daar zijn Zijn geboden niet zwaar, daar wordt Zijn juk zacht en Zijn last licht; daar is een aanmerken niet van hetgeen wordt gezien, maar van het onzichtbare, blijvende, eeuwige.

Als men door de Heere tot de Heere is bekeerd, dan is men bij de Heere, en als men bij de Heere is leert men bidden bij het gebod, en men ontvangt van Hem hetgeen Hij gebiedt. Hijzelf zet er in, zodat men erin wandelt en er wel in wandelen moet met lust des harten, onbedwongen.

Wat hindert daar alle ellendigheid, waar de Heere met Zijn nabijheid, waarin Hij opneemt, het hart geheel inneemt met Zijn genade, liefde, troost van de Heilige Geest en zekere, levende hoop van aanstaande volkomen verlossing!

Wij zijn dus in waarheid bekeerd, als de Heere ons tot Zich bekeert en al wat er van verkeerdheden in ons overig is en blijft met Zijn genade, liefde en ontferming bedekt. Zulk een wedergebracht zijn tot de Heere geeft een goed geweten en een vraag van een goed geweten tot Hem, die ons in genade tot Zich trok om eeuwig bij Hem te blijven, en maakt een blijmoedige vader van het Woord. Zelfbekering daarentegen maakt een vergetelijk hoorder, een mens die zich veel inbeeldt, maar niet weet hoe hij er eigenlijk uitziet.

II Toepassing.

Mijne geliefden! dat dit gebed ook het onze moge worden. Mochten wij maar allereerst geopende ogen ontvangen om het eigenlijke oordeel van God te zien, waaronder wij als Nederlanders ons bevinden. Het is in twee woorden reeds gezegd: Wij hebben God verlaten en zo heeft Hij ons verlaten. Het gebed op de rand van ons geld gegraveerd: „**God zij met ons,**” wordt niet gezien, maar wel het geld, - dat geld dat wij niet hebben verdiend, maar dat ons door God de Heere is gegeven geworden, nadat dit land eens zó arm was, in de tijd toen de Heere hier het licht op de kandelaar liet zetten, toen er geen 40.000 gulden waren om Haarlem te ontzetten, geen 14.000 om de belegering van Middelburg, waaraan zoveel was gelegen, te hervatten. Wat zeg ik, geen 1500 voor een ander doel, waarvoor men de klokken uit Den Haag moest verkopen (welke schuld later nog aan de Staat moest worden kwijtgescholden), Ja nog meer, eens geen 1000 gulden, in welk geval men het Haagse bos ervoor zou hebben geveld, waren de heren dienaars van het Hof niet met deze som tussen beide gekomen **Noot 4).**

Wij hebben God verlaten, onze God verstoten en zijn diep van Hem afgevallen, en staan allen schuldig aan de misdaad van gekwetste majesteit, van gruwelijke afgoderij. Als de treurige toestand van onze Hervormde Kerk aan de aandacht van de regering van ons land niet meer ontgaat **Noot 5),** dan moesten toch al de leden van de kerk ze meer ter harte nemen. Maar wij zijn allen te gerust, want er is nog een zilveren staf des broods. Moet die eerst worden gebroken? De Heere doe het in Zijn ontferming, zo er in zulk een weg nog redding, nog bekering zou mogen komen.

Nu er de zilveren staf des broods is, blijft het bij klagen en schouder ophalen; ieder bijt op de steen waarmee hij geworpen is; op de stok waar mee hij geslagen wordt, Een ieder behaagt zich in eigen weg en helpt zo mede afbreken. Men klaagt, stribbelt tegen, en . . . men doet mee!

Is het niet Gods oordeel over Zijn volk als er sprinkhanen over het land komen, als er vorsen en allerlei akelig gedierte opkomen uit de put van de afgrond, om de zielen der mensen te verderven? Zal men tegen dat leger van sprinkhanen en vorsen en allerlei plagend gedierte te velde trekken, óf moet het gebed komen: „**In ons is geen kracht tegen deze grote menigte, dietegen ons komt, en wij weten niet, wat wij doen zullen; maar onze ogen zijn op U**” (2 Kron. 20 : 12).

Het is hoog tijd, geliefden, en uiterst noodzakelijk, dat het gebed van oud Israël het onze worde. Vooreerst sterven er dagelijks zielen van mensen, die onherroepelijk voor de eeuwigheid zijn verloren, als de ware waarheid niet onder ons terugkomt. Ten tweede konden ons wel opeens onverwachte oordelen treffen, die de buidel, waarop ieder zich verlaat, geheel doorboorde.

Maar meer nog dan Gods oordeel moet ons bekommering baren onze zonde, dat wij de Heere hebben verlaten. Als de zonde ons bekommering baart zal er waarachtige behoefte en verlangen ontstaan om wederom bij de Heere te zijn.

Nog betuigt de Heere onder ons volk, wat wij lezen in Psalm 81 : 8-11. Nog zijn er die Hij geeft te letten op Psalm 82 en die Psalm 83 aan de Heere dagelijks voorhouden. Dat hun getal moge toenemen en de smeekbede eenparig opga tot de Heere: „**Bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn.**”

Wat wij voor ons onder bekering hebben te verstaan is een oprecht wederkeren tot de kennis van God en tot Zijn geopenbaarde wil van onze volkomen zaligheid: een wederkeren tot die ware waarheid, die volkomen genoeg is uitgesproken in onze belijdenisgeschriften. De waarheid, die de grondlegger van onze vrijheid, Vader Willem, zó lief had, dat hij niet alleen zijn Prinsdom en al zijn kostelijk huisraad ervoor overgaf, maar er ook tot tweemaal toe op eigen kosten een genoegzaam leger voor op de been bracht om er ons bij te beschermen. Een waarheid, waarvan hij zo vervuld was, dat hij onder deze zelfde daken, waaronder wij ons nu bevinden **Noot 6**), getroffen door het dodelijke schot van een gehuurde moordenaar, zieltogende op de vraag van zijn zuster: „Of hij zijn ziel niet stelde in de handen van Jezus Christus? - „Ja!” antwoordde - en hij heeft hier beneden niet meer gesproken **Noot 7**). Een waarheid eindelijk, die in dit land voor meer dan 100.000 bloedgetuigen en voor allen die met en na hen in de Heere stierven, in de bangste uren is beproefd bevonden en van zulk een geleerde inhoud is, dat honderd te zamen nu, met al hun roem op betere kennis, niet kunnen opstellen, wat toen één deed met de Heere.

Maar welke bekering 's Heeren volk bovenal nodig heeft is die, welke inzonderheid als voortgezette bekering in onze Catechismus wordt beschreven, namelijk een afsterven van de oude en een opstanding van de nieuwe mens. Dat is met andere woorden: „*een hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zonden hebben vertoornd en dezelve hoe langer hoe meer te haten en te vlieden, - en een hartelijke vreugde in God door Christus, en lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven* (Heid. Catech. Vr. 88-90).

Waar de Heere Zijn volk verlaat, is allerlei afgoderij; waar afgoderij is, daar is ongeloof; en waar ongeloof is, daar is hoogmoed, eigengerechtigheid en wereldzin. En waar deze driehoofdige afgod voor 's Heeren aangezicht wordt aangehouden, daar is de toorn van God en geen genade.

Daarom zal het goed zijn, zo des Heeren volk die afgod bij zich ziet en tot deze, alsook tot andere afgoden, zegt: „**Henen uit!**” (Jes. 30 : 22). Als men zich op zijn afgoden niet meer verlaat, heeft men niets meer. En als men niets meer heeft wordt dit gebed een ernstig gebed: „**HEERE, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn.**”

Zal de Heere dit gebed dan verhoren en ons nog wederbrengen? Dat staat aan Zijn vrijmacht - verdiend hebben wij het niet. Maar het geloof mag dit klaaggebed als ook om onzentwil aannemen - en **Wie weet**, het mocht de Heere berouwen, zodat Hij Zich over ons ontfermde en het kwaad niet over ons liet komen, dat Hij over een van God afvallig volk heeft gesproken, en ons weder tot Zich bracht.

Is er grond om te pleiten? Ik meen, die ligt in de naam „HEERE,” in Zijn verbond, in het bloed van dat verbond en in de beloften van dat verbond. Ik meen: dat Lam, dat de zonde der wereld wegneemt, vermag grote dingen, al zijn die zonden nog zo groot. Ik meen: Die Geest van Wie God tot onze vadersen zeide, dat Deze „*met Zijn Woord niet zou wijken van hun zaad, noch van het zaad van uw zaad*” (Jes. 59 : 21), kan wel een veld vol doodsbeenderen tot een veld herscheppen, waarop het ruist als op de Libanon.

Maar zullen wij wederkeren, zullen wij ons bekeren? Zal des Heeren volk het doen? Neen, nimmermeer! Het zal in de tweede oorzaken blijven hangen, op de zonden blijven zitten, op het schepsel blijven zien, op de onmogelijkheid blijven staren. Het zal overal willen beginnen met een zuivere kerk te zoeken, maar niet beginnen waarmee men moet beginnen: *met hoop op God en reiniging van zichzelf in die hoop*. Dus staat het alléén bij de Heere.

Dat is zeker, dat zo wij allen, man voor man, huisgezin voor huisgezin, worden verwaardigd, dat de Heere ons in genade weer tot Zich brengt, dat wij dan bij de Heere en met de Heere wonderen kunnen beleven als van ouds, ja nog grotere.

Dat is ook zeker, dat niet datgene wat de mens in de mens wil brengen gedijt of vrucht ten leven is, maar dat alleen gedijt en vrucht tot heiligmaking is en in het eeuwige leven overgaat, wat de Heere in de mens brengt. Zo zal er dan alleen waarachtige bekering zijn als de Heere ons tot Zich bekeert.

Het is zo zalig bij de Heere, daar is in Hem en bij Hem zulk een volheid van genade, van gerechtigheid om een goddeloze te rechtvaardigen, van vrede, van zielerust en ware blijdschap, van heiligheid en van alle bestendig goed, dat ik het de onbekeerde toeroep, of hij tot zijn eeuwig en tijdelijk geluk mocht denken aan de woorden van Jes. 55 : 7: „**De goddeloze verlate zijn weg en de ongerechte man zijn gedachten, en hij bekere zich tot de Heere, zo zal Hij zich zijner ontfermen, en tot onze God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk.**”

Een waarachtig verlegene, die alles heeft gedaan om zich te bekeren, maar zich telkens verkeerder ziet, wil ik doen opmerken dat alle bevelen des Heeren, ook Zijn bevel om zich te bekeren, dan alleen zullen worden uitgevoerd, als men het werk uit eigen handen geeft en tot de Heere gaat met het smeekgebed: Doe Gij het, Heere, in Uw ontferming, dan zal het gedaan zijn.

Die menen dat zij bekeerd zijn, vraag ik eerst af: Hebt gij uzelf bekeerd of heeft de Heere u bekeerd? Een bekering tot zichzelf of tot de mensen is geen bekering tot de Heere. Verder mogen zij letten op de gewichtige woorden: „**Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe, en die vuil is, dat hij nog vuil worde, en die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde, en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde**” (Openb. 22: 11).

De Heere sprak toen een volk, door Hem groot gemaakt door Zijn wet en rijk gemaakt aan alle tijdelijke zegen, boeleeerde met de afgoden. Het volk hoorde niet, of antwoordde: „**Is de Heere niet in het midden van ons? Des Heeren tempel zijn deze**” (Jer. 7 : 4) - en wat een mens, van gelijke bewegingen als alle mensen, in 's Heeren naam had gesproken, dat kwam. En het land moest sabbath vieren, want het lag woest, - des Heeren huis werd verbrand, en het goud en zilver, het volk van wonderen en het huis van David moesten naar Babel en de vrije hals krommen

onder een ijzeren juk. Onder dat juk ging het klaaggebed op tot God, en de vader nam het wenende kind in de armen en sloot het aan zijn hart, en bracht het ook uiterlijk weder, zodat het wedergebracht was.

De Heere sprak ook eens over dit land **Noot 8)** en het hoorde niet, maar het verwierp de ware vrijheid waarmee alleen de Zoon van God vrijmaakt. Het kocht zichzelf een juk voor het goud en zilver dat het van de Heere had. Toen het juk te erg begon te knellen, werd er ook geroepen tot de Heere, en Hij gaf wondere uitkomsten; - maar de weldadigheid en dankbaarheid waren als een morgenwolk. Nog spreekt Hij door zijn Woord, door gaarne getrouwe getuigen. Gelukkig hij die opmerkt en mede in stemt in Israëls smeekgebed; misschien dat de dag der kleine dingen nog tot een dag van zeven zonnen wordt. Of zo niet, gelukkig die zijn ziel als een buit eruit draagt. Komt er dan ook een nieuw juk, het zal hem en zijn kinderen zacht zijn.

Hoe het ga, en al komt de vloed nog hoger, laat ons niet op de vloed zien, maar, de dijkgaten stoppende een ieder in zijn stand, de wenende ogen opslaan naar boven en in de naam van de Heere Jezus Christus niet ophouden te bidden: **„Heere, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn.”** Er zal toch altijd een dankgebed op volgen, zoals er van de doorluchtige zoon van Vader Willem op het slagveld bij Nieuwpoort tot de Heere opging: **„Heere, wie zijn wij, zondige mensen, dat Gij ons heden tot Uws naams ere en glorie zodanig een geluk mededeelt. U zij de glorie en de dank in der eeuwigheid.”**

Amen.

Noot 1): Zie: van Bleijswijk, Beschrijving der stad Delft, blz. 456, 457.

Noot 2): Voor de Roomse vervolging uitgeweken Franse protestanten.

Noot 3): Zie van Bleijswijk, Beschrijving van de stad Delft, blz. 454.

Noot 4): Zie F1. Costerus, Neerlands vloek en zegen, blz. 68, 69, 7e druk.

Noot 5): Dit was nog in 1857.

Noot 6): De Waalse Kerk te Delft met aangrenzend Prinsenhof.

Noot 7): Terstond nadat hij getroffen was heeft de Prins nog met zwakke stem geroepen: „Mijn God, mijn God, ontferm U over mij en over Uw arm volk.”

Noot 8): Naschrift: Toen Dr. Kohlbrugge zeide, „dat God eens sprak over dit land,” dacht hij ongetwijfeld aan Ds. Th. v. d. Groe, die het oordeel over ons land heeft aangekondigd, in het bijzonder aan het einde van een biddagpreek, uitgesproken op 19 febr. 1777 te Kralingen.

Ook in een preek van aug. 1852 zinspeelt Dr. K. hierop in de volgende woorden:

„God ontfermt Zich niet alleen over een Gemeente van honderd personen, maar ook over een geheel land. Zo ontfermde Hij zich over Holland, toen Hij het Zijn Woord gaf, en zolang het daarbij bleef, was het machtig, - totdat het, hoewel het volle licht der waarheid hebbende, de ijdelheid naliep en Gods Woord van zich stiet. Toen heeft God ook moeten zweren in Zijn toorn, en toen sprak Hij op een sabbath door een sterfelijk mens, en de woorden zijn in vervulling gegaan.”

(Te vinden in „Amsterdamsch Zondagsblad 1898, blz. 90 en Schriftauslegungen - Heft 6 - 197).

Al lang voor de dagen van Ds. v. d. Groe had de grote meerderheid van ons volk de leer van de rechtvaardigmaking door het geloof alleen, losgelaten. Dit was de eigenlijke oorzaak van het verval in de zeden. Hoe heeft v. d. Groe hiertegen getuigd in zijn geschriften. Daarna in de 19e eeuw heeft de Heere Dr. Kohlbrugge weer doen terugkeren tot de zuivere leer der reformatie en doen getuigen tegen de leer en het verkeerde van de afscheiding, de vloek daarover uitgesproken, die thans woordelijk is vervuld. De kerkelijke besturen van de Herv. Kerk hebben hem het lidmaatschap willekeurig belet nadat hij als proponent in de Hersteld Lutherse kerk was afgezet. In 1848 werd hij eindelijk bevestigd als predikant van de bezwaarden (dolerenden) in Elberfeld, na vele jaren als ambteloos burger te hebben geleefd in Utrecht.

Vele lezers zijn in bezit van het boekje „Ds. Paauwe vertelt ons” (thans niet meer voorhanden). Voor hen die het niet onder hun bereik hebben, willen we er iets uit mededelen. In 1911 werd Ds. Paauwe krachtadig bekeerd en kon

toen niet langer buigen voor het beeld van Nebukadnezar (de kerkelijke reglementen). Hij moest de Koning van de Kerk meer gehoorzaam zijn dan de reglementen als die boven Gods Woord stonden. Hij kon met zijn kerkeraad te Bennekom de vrijzinnige jongelieden, die in Tiel belijdenis hadden gedaan, niet in het lidmatenboek inschrijven. Na lange correspondentie met het Classicaal Bestuur moest hij in december 1913 voor dit college verschijnen met de kerkeraad. Het was Gods zaak en hij mocht deze met veel vrijmoedigheid bepleiten. Er werd opgemerkt:

„Ik heb uit uw verhaal gehoord, dat u een ogenblik hebt gehad, waarin u zich van de kerk geheel los gevoeldet.” „Ja,” antwoordde Ds. Paauwe. „Toen had u ontslag moeten nemen,” zei het lid van het Class. Bestuur. Ds. Paauwe antwoordde dat hij dat niet zo had gezien en zei: „Ik behoef geen ontslag te nemen en zal dit ook nooit doen. De Kerk behoort Christus toe. Nooit heb ik mij zozeer aan de Kerk verbonden gevoeld als in het ogenblik en vanaf het ogenblik, dat ik me geheel los van de kerk (de Ned. Herv. Kerk na 1816) gevoelde.”

De voorzitter nam toen het woord: „U moet wel bedenken als u blijft weigeren, dat wij u zullen schorsen en wel met ingang van 1 januari 1914. We hopen echter zeer dat het niet nodig zal zijn.” „Nog één woord,” zei Ds. Paauwe toen. „Met de vraag, of u mij zult schorsen heb ik eigenlijk niets te maken. U zult dit doen, als het u toegelaten wordt. Maar wordt het u toegelaten, dan zal dit betekenen de ondergang van de kerk.” Ook dit is vervuld geworden, de pogingen tot Kerkherstel zijn ten enenmale mislukt, de deformatie is er nog groter door geworden; door de ban die erop rust in de eerste plaats, want God laat Zich niet bespotten „die Hem versmaden zullen licht geacht worden.”

Bij de geboorte van onze kroonprinses hebben we H.M. Koningin Wilhelmina hierop gewezen bij de aanbidding van de herdenkingsrede, die Ds. Paauwe toen heeft uitgesproken. Een gedeelte ervan volgt hier:

„Wordt een ambassadeur gezonden door een aards vorst, de predikers van het Evangelie zijn gezanten van Christus' wege. Wordt een aards vorst beledigd door het wegzenden van zijn ambassadeur, hoeveel te meer de Potentaat der Potentaten. Zo ligt er dan een ban op de Ned. Hervormde Kerk, die, mede door de afzetting van Ds. Paauwe, de Koning der Kerk komt te versmaden, temeer waar hiertegen noch door ambtsdragers, noch door leden der Kerk geprotesteerd werd of wordt.

Het zal Uwe Majesteit zeker bekend zijn, dat pogingen worden gedaan tot herstel der Ned. Herv. Kerk. Alle reformatie en kerkherstel zal echter schipbreuk lijden, wanneer deze ban niet opgeheven wordt en men niet wil wederkeren tot de reformatische leer, waarvoor Uwen Majesteits Doorluchtige Voorvaderen goed en bloed gegeven hebben. Alleen dan zal de twist, die God met het Nederlandse volk heeft, op houden. wanneer ieder in het bijzonder gaat horen naar de waarschuwendende stem van Marnix van St. Aldegonde aan ons volk, welke Uwe Majesteit kan vinden op de keerzijde van het titelblad van bijgaande feestrede.”

„Daer nae, ghy steden schoon van al dit Nederlandt,

Doet eens u oogen op, end merckt op Godes handt:

Ontfangt doch Sijnen Soon, en Sijn Woort hoog gepresen

End wilt voortaan niet meer Hem wederspannich wezen,

Laet eenmael varen doch der menschen valsche wanen

Laet Hem alleene zijn u salichheit, u deucht,

U hoop, u toeverlaet, u blijdschap, troost en vreucht.

Wat de breuk betreft verwijzen we de lezers nog naar de preken over Zacheüs blz. 37, 38 of Jaargang 1962 „Getuigenis der Waarheid”, blz 319, 320.

Over de Roomse kerk, blz. 6, 7 Zacheüs en Jrg. '62, blz. 276, 277.